

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Hanna Wróblewska

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 5769 poseł Klaudii Jachiry z 29 października 2024 roku w sprawie zagrożenia skreśleniem z Listy światowego dziedzictwa UNESCO Krzemionkowskiego regionu pradziejowego górnictwa krzemienia pasiastego na terenie miejscowości Śródborze, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego monitoruje sytuację Krzemionkowskiego regionu pradziejowego górnictwa krzemienia pasiastego, Miejsca Światowego Dziedzictwa. Zarówno jego Zarządca (Dyrektor Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim, instytucji podległej MKiDN), jak i Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków prowadzą dialog z miejscowymi władzami i społecznością oraz przekazują na bieżąco do Ministerstwa informacje o podjętych na miejscu działaniach. Ministerstwo jest zaniepokojone postawą władz lokalnych, które przedłużyły koncesję na wydobycie piachu dla Calcium Spółki z o. o. do 2042 roku, ignorując fakt, że lokalizacja wydobycia znajduje się w obrębie strefy buforowej komponentu Korycizna i Miejsca Światowego Dziedzictwa UNESCO. Postępowania miejscowych władz były jednak prowadzone bez udziału Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Zarządcy Miejsca Światowego Dziedzictwa a także, jak okazało się w ciągu bieżącego roku, również przy niedostatecznej konsultacji ze społecznością lokalną. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zdecydowanie negatywnie ocenia takie postępowanie władz miejscowych.

Ad 1.

W obecnej chwili nie prowadzimy rozmów resortowych ani międzyresortowych w sprawie wykupu terenu należącego do prywatnego właściciela, na którego terenie działa Calcium Spółka z o. o. Nie jest wykluczone, że w dalszej perspektywie zostanie rozważony taki scenariusz w przypadku, jeśli będzie możliwe zaangażowanie odpowiednich środków publicznych.

Ad 2.

Jak wspomniano powyżej, resort kultury monitoruje sytuację na bieżąco zarówno za pośrednictwem Zarządcy Miejsca, dyrektora Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim, oddziału terenowego Narodowego Instytutu Dziedzictwa, jak również za pośrednictwem Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, który od 2022 roku prowadzi z urzędu postępowanie o wpis do rejestru zabytków „Regionu górniczo-osadniczego eksploatacji, obróbki i przetwórstwa kopalni nad rzeką Kamienna” znajdującego się w obszarze wydobycia w rejonie Korycizny. Prowadzenie postępowania konserwatorskiego utrudnia prace inwestora, gdyż na mocy artykułu 10a ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, „Od dnia wszczęcia postępowania w sprawie wpisu zabytku

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

do rejestru do dnia, w którym decyzja w tej sprawie stanie się ostateczna, przy zabytku, którego dotyczy postępowanie, zabrania się prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku.”

Obecnie obowiązująca ustawa z 23 lipca 2023 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003 nr 162 poz. 1568) nie posiada zapisów jednoznacznie wskazujących instrumenty prawne ochrony miejsc światowego dziedzictwa w Polsce wraz z ich strefami buforowymi. W dotychczasowej praktyce stosowane są przez Państwa sygnatariuszy Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego z 1972 roku *Wytyczne operacyjne* do konwencji. Jest to rozbudowany i aktualizowany na bieżąco dokument precyzujący zasady praktycznego wdrażania podpisanej przez Polskę Konwencji z 1972 roku. W odróżnieniu od treści Konwencji, która pozostaje niezmienna od czasu jej przyjęcia, *Wytyczne operacyjne* są sukcesywnie aktualizowane i dostosowywane do zidentyfikowanych potrzeb i realiów zmieniającego się świata. Każda kolejna wersja przyjmowana jest decyzją Komitetu Światowego Dziedzictwa (tj. za zgodą Państw sygnatariuszy) i tym samym staje się obowiązująca dla wszystkich państw, które ratyfikowały Konwencję.

Paragraf 104 *Wytycznych operacyjnych* (WHC.23/01, 24 września 2023) definiuje celowość tworzenia stref buforowych: „Dla celów skutecznej ochrony nominowanego dobra, strefa buforowa to obszar otaczający nominowane dobro, który ma dodatkowe prawne i/lub zwyczajowe ograniczenia nałożone na jego użytkowanie i rozwój w celu zapewnienia dodatkowej warstwy ochrony dobra. Powinna ona obejmować bezpośrednio otoczenie nominowanego dobra, ważne widoki i inne obszary lub atrybuty, które są funkcjonalnie ważne jako wsparcie dla dobra i jego ochrony (...).”

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego informuje zarówno miejscowe władze, jak i organizacje społeczne reprezentujące lokalnych mieszkańców, a także przedsiębiorców o tym, że Państwo przyjęło na siebie zobowiązanie na mocy konwencji do przestrzegania zapisów *Wytycznych* w odniesieniu do stref buforowych, które mają na celu ochronę kluczowych wartości miejsc światowego dziedzictwa przed potencjalnymi zagrożeniami.

Stanowisko wypracowane w Krzemionkach przed 2019 rokiem przez interesariuszy Miejsca w porozumieniu z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego umożliwiło akceptację zgłoszonej przez Polskę nominacji podczas obrad Komitetu Światowego Dziedzictwa w lipcu 2019 roku. Z przykrością odnotowujemy brak ciągłości w wykonaniu tego zobowiązania.

Odpowiadając na petycję złożoną przez firmę Calcium Sp. z o. o. do Generalnego Konserwatora Zabytków w sprawie zmniejszenia strefy buforowej Miejsca UNESCO, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wystosowało pismo do Zarządu z wyjaśnieniem w sprawie roli stref buforowych w ochronie miejsc UNESCO i w związku z tym brakiem możliwości realizacji tego typu próśb.

Dodatkowo w ostatnich dniach Ministerstwo zareagowało również na działania gminy Ćmielów w sprawie potencjalnej realizacji inwestycji w postaci farm fotowoltaicznych w sąsiedztwie Miejsca, zgłaszając sprzeciw wobec wydania pozytywnej decyzji środowiskowej w postępowaniu, które toczy się w tej gminie. Tym samym Ministerstwo dołączyło się do sprzeciwu wyrażonego przez zarządcę Miejsca, Narodowy Instytut Dziedzictwa oraz mieszkańców gminy.

Ad 3.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego planuje podjęcie dialogu z Ministerstwem Klimatu i Środowiska w celu znalezienia potencjalnych rozwiązań, umożliwiających realizację przez Polskę jej międzynarodowych zobowiązań.

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

SEKRETARZ STANU

Bożena Żelazowska